

על פי סדר המועדים, ומסכתות נוספות, תכנית הלימודים החדשה במשנה

דרישות המפמ"ר באופן כללי במשנה שפת המשנה - מונחי יסוד, מילים וביטויים נפוצים, כגון: זה הכלל, יצא / לא יצא; זיהוי פסוקים המובאים במשנה; חלקי המשנה - כותרת, אומר, דין, טעם, מקרה (כאמד"ט).

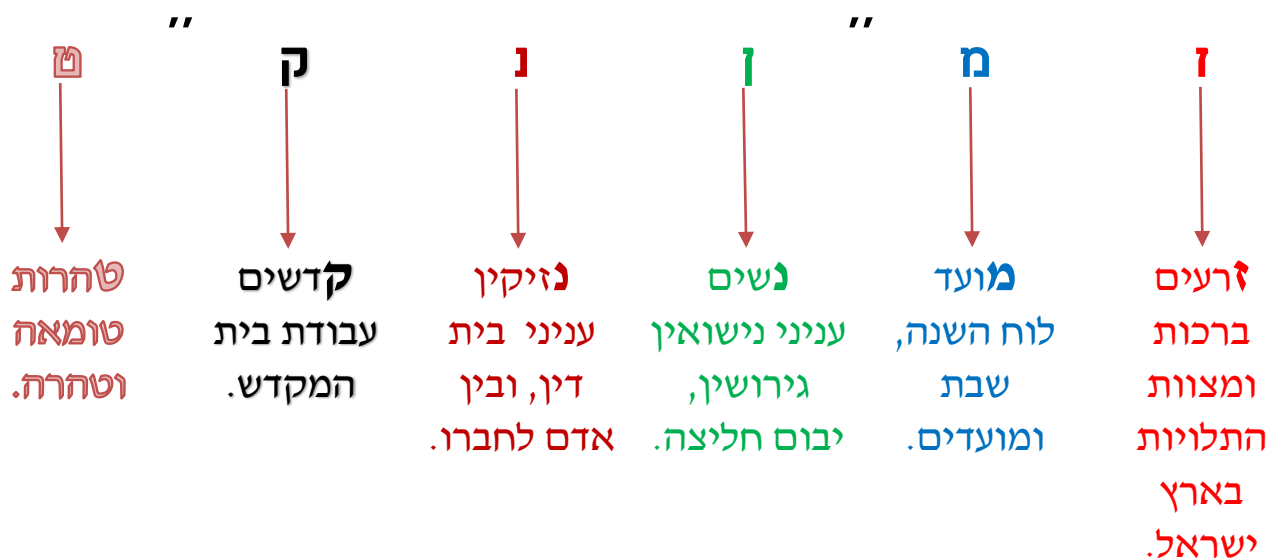
כדי לענות על השאלות כראוי יש צורך ללמוד את המשניות עם פירוש הקהתי / ברטנורא

תורה שבעל פה - הקשר לתורה שבכתב, חז"ל וכללי לימוד

- תורה שבעל פה (תושב"ע) היא הפירוש שקיבל משה רבינו בעל פה מאת ה' בהר סיני, כהסבר הבלעדי לתורה שבכתב. תורה שבעל פה היא גם מה שחכמנו מפרשים ומחדשים בתורה שבכתב, בעזרת י"ג המידות שהתורה נדרשת בהן.
- בלי תורה שבעל פה - לא ניתן להבין כמעט שום מצווה, מהי כוונת המצווה, איך לקיים אותה וכו', כגון: ציצית, תפילין, עין תחת עין, בשר בחלב, סוכה, ד' מינים...
- סמכותם של חכמים לקבוע הלכה, לגזור גזירות ולתקן תקנות. והתורה מצווה לשמוע לחכמים ולפוסקים שבכל דור.
- רבי יהודה הנשיא (רבי, או בכינויו רבי הקדוש) ערך את המשנה לפי מסכתות בשישה סדרים. רבי יהודה הנשיא ליקט מדבריהם של רבנים גדולים שחיו בתקופת בית המקדש השני, ועוד מאה חמישים שנים לאחר החורבן. רבנים אלו נקראים: תנאים. פירוש השם הוא: לשנות, ללמוד.

ששת סדרי משנה והנושאים הכלולים בהם:

שאלות מבוא למשנה

1. ששת סדרי משנה הם: ז _____ מ _____ נ _____
 נ _____ ק _____ ט _____
 2. כתוב באיזה סדר נמצאות מסכתות יומא: _____ סוכה: _____
 3. כתוב מדוע היה צריך רבי יהודה הנשיא לסדר את המשניות: _____

חודשים אלול - תשרי

מסכת יומא : פרק ח' משנה ט'

נושא המשנה : התנאים שבהם תשובה ויום הכיפורים מכפרים.

היום המרכזי בשנה הוא יום כיפור. המילה יומא היא כינוי ליום הכיפורים בארמית. במסכת יומא לומדים על עבודת הכהן הגדול בבית המקדש ביום כיפור, ועל הלכות הצום שביום כיפור.

שאלות

1. א. מהו היום המרכזי בשנה: _____
 ב. כיצד נקרא יום כיפור בארמית: _____
 ג. באיזה סדר נמצאת מסכת יומא: _____

מושגים:

- א. אָחַטָא וְאָשׁוּב - אחטא ואשוב בתשובה (חטא, עבירה מילים דומות המתייחסות למעשה האסור לפי התורה).
 ב. אֵין מְסַפִּיקִין בְּיָדוֹ - מהשמים, (הקדוש ברוך הוא) לא יתנו לו אפשרות לעשות תשובה.
 ג. תְּשׁוּבָה - חרטה על עבירה וקבלת החלטה שלא לעשות זאת שוב.
 ד. עֲבֻרֹת שֶׁבִין אָדָם לְמָקוֹם - איסורי תורה בנושאים הקשורים בין האדם לה', כגון: אכילה ביום כיפור, אכילת מאכל לא כשר, לבישת שעטנז.
 ה. עֲבֻרֹת שֶׁבִין אָדָם לְחֶבְרוֹ - איסורי תורה בנושאים הקשורים לזולת, כגון: לשון הרע, החובל בחברו, מלבין את פניו.
 ו. מְכַפֵּר - (כפרה) כשאדם שב בתשובה, הוא יזכה בכפרה מאת ה', המנקה אותו מהתוצאות הרעות שנגרמו מהחטא.
 ז. דָּרַשׁ - כשחז"ל לומדים הלכה או רעיון מפסוק, הדבר נקרא מְדַרְשׁ.
 ח. עַד שֶׁיִּרְצֶה אֶת חֶבְרוֹ - עד שיבקש סליחה מהחבר (יִרְצֶה - יפייס וינחם את החבר).
 ט. מְטִיָּה - אחרי שאדם עשה תשובה והתכפר לו החטא עליו גם להיטהר. הטהרה המקובלת היא טבילה. מי שנטמא ורוצה להיטהר, חייב לטבול את כל גופו במקווה טהרה של מי גשמים. מקווה, הוא בריכה חצובה באדמה הבנויה כך שמי גשמים נכנסו לתוכה באופן ישיר ללא עזרה בידי אדם. ניתן לטבול גם בנהר, או בים.
 י. יִיָּשָׁא - חלקה הראשון של המשנה.
 יא. שְׁנֵאָמַר, וְאָמַר - מילה המציינת הבאת ציטוט מהמקרא.

האומר: אֶחָטָא וְאֶשׁוּב, אֶחָטָא וְאֶשׁוּב - אין מספיקין בידו לעשות תשובה.

אֶחָטָא וְיוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר - אין יום הכפורים מכפר.

עֲבֵרוֹת שֶׁבִּין אָדָם לְמָקוֹם - יום הכפורים מכפר.

עֲבֵרוֹת שֶׁבִּין אָדָם לְחֵבְרוֹ - אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו.

את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה: "מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו" ((ויקרא טז, ל))

עֲבֵרוֹת שֶׁבִּין אָדָם לְמָקוֹם - יום הכפורים מכפר.

עֲבֵרוֹת שֶׁבִּין אָדָם לְחֵבְרוֹ - אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו.

אמר רבי עקיבא: אשריכם ישאל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים.

שנאמר: "ונרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם" (יחזקאל לו, כה).

ואומר: "מקנה ישאל ה'" (ירמיה יז, יג).

מה מקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישאל.

סיכום המשנה :

משנתינו דנה מהם התנאים שבהם תשובה ויום הכיפורים מכפרים על חטאי האדם. הרישא במשנה עוסקת במצבים של אדם שאומר שהוא יחטא, וכך הוא ינצל לרעה את היכולת לשוב בתשובה ואת העובדה שיום כיפור מכפר. בהמשך המשנה (מציעתא) מופיעים במשנה סוגי העברות עליהם מכפר יום הכיפורים.

הסיפא תיאור מעלת התשובה וחביבותם של ישראל שה' מטהר אותו כמו מקווה. תשובה, מצב שבו ניתן לתקן דבר שקלקלו ולפתוח דף חדש. על החוטא לבקש סליחה מהחבר. בלי זה יום כיפור לא יכפר לו. עיצומו של יום כיפור מכפר לאחר שהחוטא יבקש סליחה מהחבר.

שאלות משנה א'

2. כתוב כותרת למשנה: _____
3. שני תנאים מופיעים במשנה בשמותם:
  - א. התנא: _____
  - ב. התנא: _____
- ג. מי התנא שאמר את ההתחלה (הרישא) של המשנה, לא כתוב. מקובל לומר במצב כזה שמי שאמר זאת הוא: תנא קמא = התנא הראשון.

העתק את המשפט הראשון מדברי תנא קמא: _____
4. רשום את ארבעת המילים האחרונות של הרישא: _____
5. "האומר: אֶחָטָא וְאֶשׁוּב, אֶחָטָא וְאֶשׁוּב ... אֶחָטָא וְיוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר". מה לא בסדר באמירה זו?

לקט משניות לכתה ג' ~ 4 ~

6. "האומר: אֶחָטָא וְאֶחָטָא, אֶחָטָא וְאֶחָטָא - אֵין מְסַפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה".
 "יְיֹום הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר - אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר".

ניתן להוסיף מילה אחת לפתוב בַּמְשָׁנָה כדי שנבין טוב יותר את מה שכתוב בה. אָנָּא הוֹסֵף.

7. "עֲבֵרוֹת שֶׁבִין אָדָם לְמָקוֹם". א. למה הכוונה:

ב. כתוב דוגמאות:

8. "עֲבֵרוֹת שֶׁבִין אָדָם לְחֵבְרוֹ". א. למה הכוונה:

ב. כתוב דוגמאות:

9. כתוב דוגמא לעבירה בין אדם לחבירו הניתנת לתיקון:

10. השלם בטבלה את תוצאות ארבעת המקרים במשנה:

התוצאה	המקרה
א	מי שבשעת החטא סומך על יכולתו לשוב אחר שחטא
ב	מי שבשעת החטא סומך על כך שיו"כ שיכפר
ג	עֲבֵרוֹת שֶׁבִין אָדָם לְמָקוֹם
ד	עֲבֵרוֹת שֶׁבִין אָדָם לְחֵבְרוֹ

תרמילון: יום כיפור מכפר, רק אחר שיפייס את חברו,
 אין יום כיפור מכפר
 ימנעו ממנו לשוב
 יום כיפור מכפר

11. "אֵת זֶה דָּרַשׁ".

א. מה דרש מהפסוק **רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה**?

ב. מה היא הדרשה מהפסוק? (רמז: בפני מי אפשר להיטהר ביום כיפור?)

1.

2.

12. "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כְּתוּב,

א. את שאלת **רַבִּי עֲקִיבָא**:

ב. את תשובתו:

ג. מהי "טְהָרָה":

ד. כיצד נטהרים:

ה. את המילים המציינות שרבי עקיבא מצטט פסוקים מהמקרא: 1. 2.

שאלות למתקדמים

1. א. איזו אַמְרָה מְעוֹדָדָת אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא?

לקט משניות לכתה ג' ~ 5 ~

ב. דברי ר' עקיבא משלימים את דרשת ר' אלעזר בן עזריה מהפסוק. מה נושא הפסוק: _____
 במה משלימים דברי ר' עקיבא? _____

2. באלו מקרים אין מספיקים בידיו של אדם לעשות תשובה?

א. _____
 ב. _____

3. אילו אמירות של אנשים חוטאים מובאים במשנה?

4. כתוב את שני סוגי העבירות המופיעות במשנה: _____

מסכת סוכה

סוכה: פרק ב'

נושאי הפרק: מצוות הסוכה, כשרות הסוכה / דירה בסוכה

מבוא למסכת סוכה

- בתורה (ויקרא כג, מב) כתוב: "בַּסֹּפֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים". התורה אינה מפרטת: מהי סוכה? כיצד יושבים בסוכה? חכמים הם שהגדירו לפרטים את המצווה הכללית המופיעה בתורה.
- המשנה בפרק א' עוסקת במבנה הסוכה. מה כוונת המילה "סֹפֶת" המופיעה בפסוק. המשנה בפרק ב' עוסקת בשאלה כיצד מקיימים את מצות "תֵּשְׁבוּ" שבכתוב.

שאלות על יסודות התורה שבעל פה (תושב"ע)

1. דני רצה לבנות סוכה כשרה. הוא פתח את החומש וראה את הפסוק שבו כתובה מצוות סוכה: "בַּסֹּפֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים..."

א. מה אפשר ללמוד מהפסוק על מצוות סוכה? _____

ב. מה עוד הייתם רוצים לדעת על מצוות סוכה? רשמו שלוש שאלות.

1. _____

2. _____

3. _____

2. אבא השיב לדני שאנחנו לא יכולים לדעת לפי התורה שבכתב איך לקיים את המצוות בצורה מדויקת.

מה הקשר שבין התורה (תורה שבכתב) לבין המשנה (תורה שבעל פה). סמנו את התשובות הנכונות.

- החכמים במשנה מפרשים ומרחיבים את הכתוב בתורה.
- התורה מרחיבה ומפרשת את דברי החכמים במשנה.
- לפי התורה אפשר לדעת איך לקיים את ההלכות במשנה.
- לפי המשנה אפשר לדעת איך לקיים את ציווי התורה.

סוכה: פרק ב' משנה א'

- במשנה שלנו שני מעשים; שנועדו לחזק דעה אחרת.
במעשה הראשון ספר רבי יהודה שהיו נוהגים לישון תחת המטה באישור החכמים, ראייה שמותר לישון תחת המיטה בסוכה.
- **במעשה השני** רבן גמליאל סיפר לתנאים שעבדו היה ישן תחת המטה, כי ידע שעבד פטור מסוכה. רָאִיָה לעמדתו שהישן תחת המיטה לא ייצא ידי חובה.
- מעשה של חכם (מעשה רב), הינו ביטוי לפסיקת ההלכה על פי אותו חכם. כאילו אמר את הדין מפורש, או הבאת הוכחה לאחת מדעות התנאים.

נושא המשנה: הישן תחת המיטהמושגים:

- לא יצא ידי חובתו - לא קיים את המצווה.
- נוהגין היינו - כך היינו רגילים לעשות.
- בפני הדיקנים - בפני החכמים.
- ולא אמרו לנו דבר - הם לא העירו על השינה תחת המיטה, מכאן שהם הסכימו לכך.
- רבי שמעון - במרבית המקרים בהם מופיע רבי שמעון במשנה, הכוונה לרבי שמעון בר יוחאי.
- רבי יהודה - הוא רבי יהודה בר אילעי.
- ולפי דרכנו למדנו - למרות שרבן גמליאל לא אמר זאת במפורש, למדנו מדבריו הוכחה לדרכנו / לדעתנו / לשיטתינו.

אומר	מקרה	דין
	(א) הישן תחת המטה בפסכה -	לא יצא ידי חובתו.
אמר רבי יהודה:	נוהגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הדיקנים -	ולא אמרו לנו דבר.
אמר רבי שמעון:	מעשה בטבי, עבדו של רבן גמליאל, שהיה ישן תחת המטה,	
ואמר להן רבן גמליאל לדיקנים:		ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם ויודע שעבדים פטורים מן הפסכה
	לפיכך ישן הוא תחת המטה.	
ולפי דרכנו	למדנו שהישן תחת המטה	לא יצא ידי חובתו:

סיכום המשנה :

במשנה מחלוקת בין תנא קמא (ת"ק) ורבי יהודה. ת"ק סובר : הישן תחת המיטה **לא יצא ידי חובה**. רבי יהודה סובר : הישן תחת המיטה **יצא ידי חובה**, והביא מעשה (סיפור) שהוכיח כדעתו. רבי שמעון לעומתו הביא מעשה (סיפור) אחר התומך בדברי ת"ק.

שאלות משנה א'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. שלושה תנאים ועבד מופיעים במשנה בשמותם,
  - א. התנא: _____
  - ב. התנא: _____
  - ג. התנא: _____
  - ד. העבד: _____
3. כתוב את שתי המילים הראשונות בסיפא של המשנה: _____
4. **"הִישָׁן תַּחַת הַמִּטָּה - לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ"**. סמן את התשובה הנכונה, משפט זה אמר:
  - א. רבן גמליאל.
  - ב. טבי עבדו של רבן גמליאל.
  - ג. תנא קמא.
  - ד. ר' שמעון.
5. סמן את התשובה הנכונה, לפירוש המילים: **"לא יצא ידי חובתו"**.
  - א. לא יצא מהסוכה.
  - ב. לא יצא מהבית.
  - ג. לא קיים את מצוות סוכה.
  - ד. לא קיים את דברי חכמים.
6. **"הִישָׁן תַּחַת הַמִּטָּה בְּסֻכָּה לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ"**. השלם ברישא של המשנה, לפי: מקרה "דין.
  - א. המקרה: _____
  - ב. הדין: _____
7. **"אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה"**. . עיין בדברי ר' יהודה במשנה, בחר במילים הנכונות:
  - א. ר' יהודה מסכים / חולק על תנא קמא. לפי ר' יהודה הישן תחת המיטה בסוכה, יצא / לא יצא ידי חובתו.
  - ב. ר' יהודה הוכיח את דבריו ממעשה שהיה. **המילים במשנה** מהם אנו לומדים שההוכחה היא ממעשה שהיה הם: **נִוְהָגִין הֵינּוּ / מַעֲשֵׂה בְּ...**
  - ג. ר' יהודה סיפר שזקני החכמים ראו אותם ישנים על / תחת המיטה, ולא אמרו להם דבר / ואמרו להם שהם לא יוצאים ידי חובה.
  - ד. מכך שהזקנים אמרו / לא אמרו להם דבר, הסיק ר' יהודה שהם סוברים שהישן תחת המיטה בסוכה יצא / לא יצא ידי חובה.

8. "אמר רבי שמעון".

- א. רבי שמעון סיפר סיפור שהיה, ממנו הוא למד הלכה. כתוב בלשונך את המילים של המשנה, משם למדים שר' שמעון לומד הלכה מסיפור שהיה: _____
- ב. כתוב בלשונך מה עשה טבי עבדו של רבן גמליאל: _____
- ג. טבי ישן בסוכה תחת המיטה, מדוע? _____
9. "ראיתם טבי עבדי". מה ניתן ללמוד מהתנהגותו של טבי בסוכה? _____
10. "אמר רבי שמעון". השלם בדברי רבי שמעון לפי: מקרה "דין".
- א. המקרה: _____
- ב. הדין: _____
- ג. לשיטת מי מביא רבי שמעון הוכחה בדבריו: _____
11. הסבר את דברי המשנה: "עבדים פטורין מן הסוכה". השלם את החסר במילים אחרות (העזר בתרמילון).
- המילה פטורין מסתיימת באות _____. בעברית שאנו מדברים כיום הכוונה היא למילה _____. פירוש המשפט במשנה הוא: עבדים _____ במצוות _____.

תרמילון: סוכה, פטורים, לא חייבים, נון סופית

12. השלם את הטבלה: מי הם הפנאים שסוברים דינים אלו?

התנאים	שְׁהִישָׁן פִּסְתָּ הַמָּטָה לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבָה	שְׁהִישָׁן פִּסְתָּ הַמָּטָה יֵצֵא יְדֵי חוֹבָה
התנאים		

13. השלם מי אמר את המשפטים הבאים:

האומר	המשפט
א	נוֹהֲגִין הָיִינוּ שֶׁהָיִינוּ יְשָׁנִים פִּסְתָּ הַמָּטָה בְּפָנֵי הַזָּקֵנִים
ב	וְלֹא אָמְרוּ לָנוּ דָּבָר
ג	מַעֲשֵׂה בְּטָבִי, עֲבָדוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל
ד	רְאִיתֶם טָבִי עֲבָדִי שֶׁהוּא תַלְמִיד חֶכֶם
ה	וּלְפִי דְרָכָנוּ לְמַדְנוּ

סוכה: פרק ב' משנה ב'נושא המשנה: תמיכת הסכך בדבר פסול, דינים בסכךמושגים:

- א. הסומך - מניח את הסכך על דפנות המיטה שהן בגובה עשרה (10) טפחים מהקרקע, וכשהמיטה מטלטלת, הסכך מטלטל עם המיטה.
- ב. טפח - יחידת מידה כ- 8 סנטימטרים.
- ג. כרעי המטה - דפנות המיטה.
- ד. רבי יהודה אומר - ברוב המקרים כשמופיע הביטוי בצורה כזו, הכוונה שהתנא חולק על מה שנאמר לפני כן.
- ה. אינה יכולה לעמוד בפני עצמה - הסכך אינו קבוע, אלא מיטלטל עם המיטה.
- ו. מדבבלת - הסכך אינו נמצא באותו גובה, חלק מהסכך גבוה וחלק נמוך כך: ----
- ז. צלתה מרבה מחמתה - אם השמש הייתה מקרינה ישירות על הסוכה מלמעלה, על הרצפה היינו רואים יותר צל משמש.
- ח. מעבה - סכך סמך מאוד עד שלא ניתן לראות דרכו את הכוכבים.

(ב) הסומך ספתו בכרעי המטה - פשרה.**רבי יהודה אומר: אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה - פסולה.**

סכה המדבבלת
ושצלתה מרבה מחמתה
 פשרה.

המעבה כמין בית אף על פי שאין הפוכבים נראים מתוכה - פשרה:**סיכום המשנה:**

המשנה כוללת שני חלקים רישא וסיפא,
ברישא המשנה מביאה מחלוקת בין תנא קמא לרבי יהודה לגבי כשרות סוכה, בעניין סכך שהניחו אותו לא על דפנות הסוכה.
בסיפא המשנה מתייחסת לכשרות סוכה בעלת סוגי סכך שונים.
שאלות משנה ב'

1. כתוב כותרת למשנה:

2. כתוב את שלושת המילים האחרונות,

א. ברישא של המשנה:

ב. בסיפא של המשנה:

לקט משניות לכתה ג' ~ 10 ~

3. תנא אחד מופעי במשנה בשמו, והוא: _____
 4. מי אמר את הדינים הנוספים במשנה? _____
 5. השלם את המשפט הנכון:

סוכה **כשרה** פירושה שהיושב בסוכה הזו מקיים / אינו מקיים את המצווה.
 סוכה **פסולה** פירושה שהיושב בסוכה הזו מקיים / אינו מקיים את המצווה.

6. לגבי הרישא במשנה, השלם לפי: מקרה " דין

המקרה	הדין
לפי תנא קמא (ת"ק)	
לפי רבי יהודה	

7. יונתן אוהב לישון בסוכה, לכן החליט לחבר חלק מדפנות הסוכה למיטתו. כתוב: האם סוכתו תהיה כשרה: א. לפי תנא קמא: _____ הטעם: _____
 ב. לפי רבי יהודה: _____ הטעם: _____
 8. לגבי הסיפא במשנה, השלם לפי: מקרה " דין

המקרה	הדין
סִפָּה הַמְדַבֵּלֶת	
צִלְתָּה מְרֻבָּה מִחֲמַתָּה	
הַמְעַבֶּה כְּמִין בֵּית	

9. לאחר שבניה סיים לבנות את סוכתו ולהניח את הסכך, שם לב כי לא ניתן לראות ממנה את הכוכבים. כתוב, האם סוכתו כשרה: _____ הוכח דברריך מהמשנה: _____
 10. שיר, שקד ויערה התווכחו ביניהן, מהי כמות הסכך המתאימה לסוכה כשרה:
 שקד: הרבה סכך - כדי שהגשם לא יוכל לחדור לסוכה.
 יערה: קצת סכך - הסוכה תהיה מוארת ונוכל להרגיש בטבע.
 שיר: מספיק סכך - כדי שהסוכה תהיה מוצלת מספיק.
 כתוב, מי מביניהן צודקת: _____ העתיקו את לשון המשנה: _____

סוכה: פרק ב' משנה ג'נושא המשנה: סוכה על עגלה, ספינה, הנתמכת באילןמושגים:

- א. בראש העגלה - בנה סוכה על עגלה שהיא נעה ממקום מקום ומטלטלת.
- ב. בראש הספינה - בנה סוכה על ספינה הנמצאת בים, מקום של רוחות העשויות להעיף את הספינה.
- ג. ועולין לה - מותר לעלות (על העגלה, ולהיכנס לסוכה ביום טוב).
- ד. בראש האילן - הכין מקום בראש העץ ועשה שם מחיצות וסיכך.
- ה. שתיים באילן ואחת בידי אדם - שתי דפנות נוצרות על ידי האילן, ודופן אחת עשויה בידי אדם על הארץ.

ועולין לה ביום טוב.	כשרה	(ג) העושה סכתו בראש העגלה או בראש הספינה -
ואין עולין לה ביום טוב.	כשרה	בראש האילן או על גבי גמל -
ואין עולין לה ביום טוב.	כשרה	שתיים באילן ואחת בידי אדם או שתיים בידי אדם ואחת באילן
ועולין לה ביום טוב.	כשרה	
ועולין לה ביום טוב:	כשרה	שלש בידי אדם ואחת באילן -
ועולין לה ביום טוב:	כשרה	זה הכלל: כל שנטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה -

סיכום המשנה:

המשנה עוסקת במקומות בהן מותר להקים סוכה, כמה דפנות צריך לעשות לסוכה. למסקנה: מותר לבנות סוכה על בסיס נייד, כגון: עגלה, ספינה או גמל. אלא שאסור לעלות על גמל ביום טוב. אם שלש דפנות עומדות בפני עצמם, מותר לעלות אל הסוכה ביום טוב.

שאלות משנה ג'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. חמישה מקרים מופיעים במשנה, כתוב את שתי המילים הראשונות בכל מקרה:
  - א. במקרה הראשון: _____
  - ב. במקרה השני: _____
  - ג. במקרה השלישי: _____
  - ד. במקרה הרביעי: _____
  - ה. במקרה החמישי: _____
3. השלם את המשפט הנכון: "ועולין לה ביום טוב". אסור / אפשר לעלות ולשבת בסוכה ביום טוב.

לקט משניות לכתה ג' ~ 12 ~

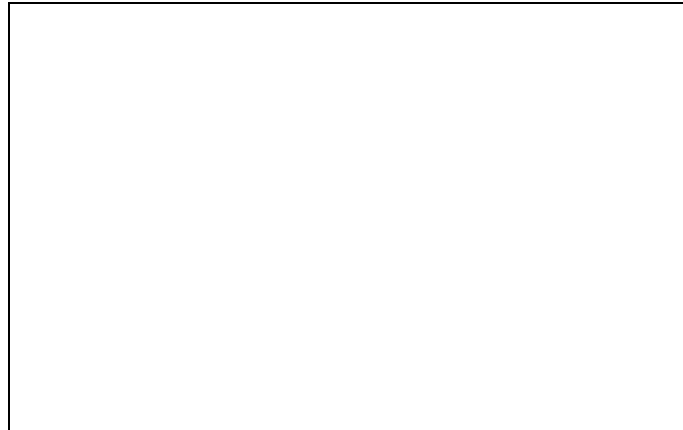
4. הסבר בלשונך את המשפטים הבאים:

א. "שְׁמַיִם בְּאֵילָן וְאֶחָת בְּיַדִּי אָדָם".

ב. "שְׁמַיִם בְּיַדִּי אָדָם וְאֶחָת בְּאֵילָן".

ג. "שְׁלֹשׁ בְּיַדִּי אָדָם וְאֶחָת בְּאֵילָן".

5. צייר מקרה אחד מבין שלושת המקרים הללו:

6. כמה דפנות צריך שיהיו בסוכה כדי שהיא תהיה כשרה: _____

7. השלם בטבלה שלפניך:

מיקום הסוכה	עֲלִיָּה לִסּוּכָה בִּיּוֹ"ט	כשרה / לא כשרה למצוות סוכה ביו"ט
בְּרֹאשׁ הָעֵגְלָה, בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה		
בְּרֹאשׁ הָאֵילָן אוֹ עַל גִּבִּי גִמְלָה		
שְׁמַיִם בְּאֵילָן וְאֶחָת בְּיַדִּי אָדָם		
שְׁמַיִם בְּיַדִּי אָדָם וְאֶחָת בְּאֵילָן		
שְׁלֹשׁ בְּיַדִּי אָדָם וְאֶחָת בְּאֵילָן		

8. "זֶה הַכָּלֵל". כתוב את הכלל שנאמר במשנה, אם רוצים לבנות סוכה על אילן, לעלות וְלִשְׁכֹּת

בה ביום טוב. בלשונך: _____

סוכה: פרק ב' משנה ד'נושאי המשנה: אילנות כדפנות לסוכה / שלוחי מצוה וחולים, אכילת או שתיית ארעי לענייןמצוות סוכהמושגים:

א. הָאֵילָנוֹת דְּפָנוֹת לָהּ - העצים משמשים דפנות לסוכה.

ב. שְׁלֹחֵי מִצְוָה - מי שהולך לקיים מצוה. כגון: ללמוד תורה, לקבל פני רבו, או לפדות שבויים.

ג. שְׁלוּחֵי מִצְוָה פְּטוּרִים מִן הַסּוּכָה - **על פי הכלל ההלכתי : העוסק במצווה, פטור מהמצווה.**
 במשנתנו מדובר על שלוחי מצווה הפטורים ממצוות סוכה.
 אדם שעסוק בקיום מצווה מסוימת, יהיה פטור ממצווה אחרת.

ד. חולין - חולה הזקוק להשגחה או לטיפול.
 ה. מְשַׁמְשֵׁיָּהּ - המסייעים והעוזרים לחולים פטורים מהסוכה, כי עליהם לסייע ולעזור.
 ו. מְצַטְטֵר - מושג ייחודי למצוות סוכה. מי שקיום מצות סוכה יגרום לו צער באופן פיזי פטור מסוכה.
 במשנתנו מדובר על חולה שפטור מהסוכה.
 ז. סְעוּדַת קָבַע - ארוחה מסודרת הקבועה בזמנה.
 ח. אֲכִילַת עֲרָאִי - אדם האוכל כמות מועטה לא ארוחה מסודרת.

(ד) **הַעוֹשָׂה סָפְתוֹ בֵּין הָאֵילָנוֹת, וְהָאֵילָנוֹת דָּפְנוֹת לָהּ - כְּשֶׁרָה.**
שְׁלוּחֵי מִצְוָה - פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָה.
חולין ומְשַׁמְשֵׁיָּהּ - פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָה.
אֲכִילִין וְשׁוֹתִין עֲרָאִי - חוץ לַסּוּכָה:

סיכום המשנה :

המשנה עוסקת בשאלות האם עצים ביער או בחורשה יכולים לשמש כדפנות הסוכה. כמו כן מי הם הפטורים משיבה בסוכה ואיזו ארוחה / שתיה מחייבת ישיבה בסוכה.

שאלות משנה ד'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. "**הַעוֹשָׂה סָפְתוֹ בֵּין הָאֵילָנוֹת**". כתוב בלשונך מה בדיוק הוא עשה: _____

3. צייר את המקרה: "**הַעוֹשָׂה סָפְתוֹ בֵּין הָאֵילָנוֹת**".

4. הסבר את המושגים הבאים בלשונך:

- א. "שְׁלוּתִי מְצֹנָה":
 ב. "חֹלִין וּמְשֻׁמֵּינֵהוּ":
 ג. "קֶצֶט עֵר":
 ד. "סְעוּדַת קָבַע":
 ה. "אֲכִילַת עֶרְאֵי":

5. השלם לפי: **מקרה דין "טעם**, בשלושת המקרים הראשונים המופיעים במשנה

המקרה	הדין	הטעם
א		
ב		
ג		

6. א. איזו אכילה **חייבת** סוכה? _____ הטעם: _____
 ב. איזו אכילה **אינה חייבת** בסוכה? _____ הטעם: _____
 7. בניה ויונתן הלכו בשליחות ההורים לתת כסף למשפחה נצרכת. השליחות ארכה יום שלם, בהיותם בדרך לא מצאו סוכה, הערב הגיע והם היו רעבים, בניה אמר ליונתן שמותר להם לאכול אפילו מחוץ לסוכה, כתוב, מי מהם צודק: _____ מה הטעם: _____

שאלות למתקדמים

1. א. האם כל חולה פטור משיבה בסוכה: _____ הסבר תשובתך: _____
 ב. האם כל מי שנמצא עם החולה פטור משיבה בסוכה: _____ הסבר תשובתך: _____

סוכה: פרק ב' משנה ה'

נושא המשנה: כמות אכילה / שתיה המחייבים אכילה / שתיה בסוכה

מושגים:

- א. תְּבִשִּׁיל - מאכל.
 ב. כֹּתֶבֶת - מידת נפח לאכילה, שיעורה בין 40 - 50 סמ"ק (סנטימרים מעוקבים = בין 40 - 50 גרם).
 ג. כְּבִיצָה - יחידת מידה לנפח של מוצקים (לאכילה) שנהגה בתקופת חז"ל, שיעורה כ- 58 גרם.
 ד. פָּחוֹת מְכִיצָה - שיעור לחם פחות מהדרוש לברכת המזון.
 ה. נָטְלוּ בַּמָּפָה - החזיק את הלחם במפית, כדי שלא יצטרך ליטול ידיים.

- ו. אֶכְלוּ חוּץ לַסֵּכָה - רבי צדוק אכל מחוץ לסוכה היות והייתה זו אכילת ארעי.
- ז. וְלֹא בִרְךָ אַחֲרָיו - לא בירך ברכת המזון, מאחר ואכל פחות משיעור הדרוש. לפני האכילה בירך כמובן, שהרי ברכת נהנין יש לברך גם על פירור הכי קטן.
- ח. חוּמְקָה - יהודי האוהב את ה', ומחפש דרכים איך לקיים את המצוות באופן שלם יותר גם אם הרוב לא מקפידים על כך.
- ט. מעשה רב - אנחנו יכולים ללמוד הלכה מתוך מעשה שעשה תלמיד חכם, כי אם כך נהג זוהי הוכחה שכך היא ההלכה.
- י. רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי - גדול התנאים בדור הראשון שאחר החורבן. תלמידם של הלל ושמאי. הנהיג את העם לאחר חורבן בית המקדש, התקין תקנות וגזר גזירות זכר למקדש. בין בקשותיו מאספסיינוס קיסר רומא היה: "תן לי יבנה וחכמיה". ייסד ביבנה את ישיבת "כרם ביבנה", בזכותה השתמרה התורה.
- יא. רַבִּי צְדוֹק - מהתנאים הראשונים אחרי הלל ושמאי. צם במשך ארבעים שנה עד חורבן בית המקדש, כדי שלא ייחרב הבית. רבן יוחנן בן זכאי ביקש בשעת החורבן מהרומאים לשלוח לרבי צדוק רופא לרפא אותו.

(ה) **מַעֲשֵׂה וְהִבִּיאוּ לוֹ לְרַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי לְטָעוֹם אֶת הַתְּבַשִּׁיל,**

וְלְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל שְׁמִי כוֹתְבוֹת וְדָלִי שֵׁל מִים, וְאַמְרוּ:

וּבְשָׁנָתָנוּ לוֹ לְרַבִּי צְדוֹק אָכַל פָּחוֹת מִכִּפְיָצָה -
 הָעָלוּם לַסֵּכָה. נָטְלוּ בַמֶּכָּה
 וְאַכְלוּ חוּץ לַסֵּכָה
 וְלֹא בִרְךָ אַחֲרָיו:

סיכום המשנה :

המשנה עוסקת בשאלות, האם עצים ביער או בחורשה, יכולים לשמש כדפנות הסוכה. כמו כן מי הם הפטורים משיבה בסוכה, ואיזו ארוחה / שתיה מחייבת ישיבה בסוכה.

שאלות משנה ה'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. כשמובא מעשה במשנה הוא נקרא: מעשה רב - מעשה של רב. במשנה הקודמת למדנו, שמותר לאכול אכילת ארעי מחוץ לסוכה, במשנה זו הובאו מעשי תנאים שהקפידו לאכול גם אכילת ארעי בסוכה. כתוב, _____
- א. מי התנא הראשון שהקפיד: _____ מה הביאו לו: _____
- ב. מי התנא השני שהקפיד: _____ מה הביאו לו: _____
- ג. תנא אחד לא הקפיד על אכילת ארעי מחוץ לסוכה, והוא: _____ מה הוא אכל מחוץ לסוכה: _____

~ 16 ~ לקט משניות לכתה ג'

3. כתוב בקצרה על התנאים הבאים:

א. **רִבִּין יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי**:

ב. **רִבִּין גַּמְלִיאֵל**:

ג. **רַבִּי צְדוֹק**:

4. במשנה מסכת סוכה פרק ב' משנה א' למדנו גם כן על מעשה רב. הביטוי לכך הם המילים:
 "נוֹהֲגִין הָיִינוּ".

א. מי אומר אמירה זו?

ב. מי היה נוהג במנהג המובא שם?

ג. מה נלמד ממנהג זה להלכה?